

Pehoten Órség (pot lahko uresničite tudi s kolesom)

„Človeški koraki – razpršeni deli... Upočasnimo se!”

Človeški koraki. V našem drvečem svetu je hitrost narasla. Hitimo z avti na cestah, hitimo z našimi problemi v življenju. **Órség ne govori o tem!** Tukaj je vse kot človeški koraki, nič ni veliko in nič ni hitro. Ta pokrajina je prilagojena k tempu pešačenja. Je intimna in mirna. Čista in prijazna. Razgledujmo se! Opazimo, kar nas obdaja! Poskusimo, povohajmo, podoživimo, preživimo! V Órségu vas čaka zelo veliko skrivnosti, doline, porte in okusi. Krenite, da lahko prispete! Tukaj ni plaze, v več mestih ni wifija in omrežja, ampak je zdravje! Tukaj veliko stvari ni, ki jih imamo doma, ampak naj vas ne skrbi, saj ni nujno, da jih boste rabili... Se ne boste dolgočasili! Boste videli, da ne boste želeli iti nazaj v navajen vrvež, ki ga boste po nekaj dnevih prevrednotili... Na majhnem območju čaka vas veliko doživetij in možnosti. To je Órség!

V tej pokrajini se srečajo in živijo skupaj tri meje, tri kulture. Nudi zanimivo doživetje, če poskusimo vse tri. Meje so prehodne, lahko prosto hodimo noter in ven na območju, ki je bilo nekoč močno varovano. To so zgodovinski kraji, kjer se je v 20. stoletju zgodilo veliko stvari. Mlajši generaciji se splača govoriti o preteklosti, ki niti ni tako daljna, o času, ko so bile državne meje skorajda neprehodne stene in ne le oznaki na zemljevidu. V najzahodnejšem kotu države je en spomenik v obliki trikotnika, ki označuje tromejo. Na tem kamnu so letnice in grbi treh držav.

Krenemo od Gornjega Senika (Felsőszölnök) s križanjem potoka Szölnök proti gozdnatemu območju, kjer bomo hodili najprej v dolini v senci dreves, nato se zavzamemo med drevesa in ob spremstvu čudovitega razgleda pridemo do vrha hriba, kjer stoji poseben spomenik in prijazno počivališče. Gozd je zaradi vpliva subalpinskega podnebja sveže zelen. Avtohtone dreves so: topol, navadna smreka, gozdna jelka, jelša, jaged, bukev, hrast in akacija. Gozd je zelo raznovrsten. Tu najdemo zelo veliko gob. (Se splača, če vzamete s sabo opremo za nabiranje gob!) Gornji Senik je naselje, ki ima komaj 600 prebivalcev in leži globoko v Órségu. Na podlagi mirovne pogodbe, ki je nastala po II. svetovni vojni, in z ustanovitvijo novih mej je prišlo naselje neposredno v obmejni pas. Dostop do Órséga je bil možen le z dovoljenjem. Z ukinitvijo železne zavese je dobila vas, ki je bila dolgo med mačehovskimi okoliščinami, nove možnosti. Danes je za vas prav dobro, da leži v neposredni bližini treh mej.

Prevladajoč del Órséga pomeni naravo, človek in njegove stavbe „so prisotni le stransko“. Tukajšnji človek živi skupaj z naravo tako, kot bi to morali vsi storiti. Na prenočiščih se lahko srečamo s tematskimi možnostmi programov. Ti so povezani z zanimivimi spremembami narave, z dogodki ali z lokalnimi tradicijami, kulturo, gastronomijo. Naš prihod je vredno prilagoditi k tem posebnim dogodkom, saj takrat lahko poskusimo, spoznamo, okusimo prave posebnosti. Naslovi, ki skrivajo pomembne dogodke Órséga, so zgovorni: Spomladanska tura zvončkov (začetek marca), Festival ajde in dödöll (konec marca), Prišle so ptice (konec marca), Tura karirane lilije (sredina aprila), Tura travniške orhideje (začetek maja), Dnevi cvetenja (konec maja), sejem Órségi (konec junija), Metuljno doživetje (julij), Dnevi lončarstva (sredina julija), Užitna zelišča, Pohod ob dnevu svetega Martina, Odprti dnevi port, Naravni Órség, Festival Góbé, Kulturni teden gradnje peči, Zvija se zavitek, Dan stražarjev, Cvetenje na travniku šote, Ta travnik je naš, Spomladanska regeneracija – obnova telesnih – duševnih energij, Hétország (sedem držav), Narodni Festival tikve v Órségu (september), Muštra listov, zimske priprave v naravi (oktober). To je nepopolni seznam, saj niti ne moremo prešteti manjše in večje prireditve, ture, doživetja, ki se dogajajo v Órségu. Dogodki obsegajo celo leto, narava vedno producira nekaj briljantnega, če pa ne, pa si gostoljubni domačini izmislijo nekaj, kar lahko pojemo, spijemo, vidimo, se naučimo ali poskusimo.

PREDLAGAN TERMIN PAKETA: 12 mesecev (ampak velik del prenočišč ne sprejema v zimskih 3 mesecih goste, zato je priporočljivo, da se v tistem obdobju vnaprej dogovorite s stanodajalci)

TRAJANJE PAKETA: 1 teden

NASELJA IN DESTINACIJE, KI SE JIH DOTAKNETE V OKVIRU PAKETA:

Grajski dvorec v Körömendu (dvor Batthyány-Strattmann): Zelo veliko stavbo nekdanjega grajskega dvorca najdemo pri vhodu Órséga, ob prometni cesti 8, nekaj 100 metrov od reke Rabe. Nekoč ga je obdajal velik park, ki je danes javni park in dostopen vsem, ki ga želijo obiskati. Po sprehodnih stezah se lahko potepamo v senci dreves. **Kot smo že omenili, je spadalo k dvoru park, ki je javni park in med drevesami stoji več Batthyány spomenikov.**

Vojaška pot: Zanimiva pot Vasi-hegyháta, ki ima zgodovinsko perspektivo, je Vojaška pot. Vojaška pot je v resnici nekdanja trgovska in vojaška pot, ki je povezovala nekdanje notranje madžarske pokrajine s Štajersko. Točka te poti, ki ima izpostavljen pomen, je jarek v Vasváru. Rekonstruirana zgradba, ki je bila narejena iz lesa in zemlje, je dostopna s smeri umetne ceste 76. Na poti, ki vodi proti Órségu je bila ena pomembna prehodna točka med naravnimi oviri in umetno zgrajenimi jarki. Zaščitna vloga Órséga je bila zelo pomembna. Tu so živeli stražarji meje več stoletij. Območje je dobilo svoje ime po tej dejavnosti. Značaj pokrajine je nastal tudi zaradi posameznih naseljevalnih načinov stražarjev.

V naselju Kercaszomor se začne gozdna učna pot Fürge Csele, ki predstavlja rastlinski in živalski svet potoka Kerca. Gozdna učna pot je dolga 3,2 kilometrov, kar lahko naredimo le peš (s kolesom ne). Območje ima zelo bogat stalež metuljev, kar je lahko dobra tema fotografiranja. Postajališča, znane točke gozdne učne poti: rastlinski in živalski svet potoka Kerca, bukov-gabrov gozd in hrastovje, rastlinski in živalski svet travnikov, grmovja, avtohtone drevesa, favna metuljev. V naselju se zača tudi ena druga gozdna učna pot. Konec te poti najdemo na drugi strani slovenske meje. Znamenite točke: izhodišče s tablo, ki ima zemljevid, Kercaszomor „najpogumnejša vas“, cerkev svetega Vencela, reformacijski zvonik, gasilski avto, pokopališče „sökfás“. Če pridemo sem prvi vikend avgusta, lahko postanemo udeleženci vaških dnevov v Kercaszomoru. Kerca Bio Farm nudi preprosto, kvalitetno prenočišče, ter možnost jahanja.

„Borovo gostüvanje” kot tradicija je kulturni spomenik Órséga. To je bilo del pusta in so ga organizirali takrat, če v preteklem letu ni bilo poroke v vasi. Prireditev, ki je povezana z običajem, ponavadi organizirajo v naselju Bajánsenye skupaj s sosednjim naseljem Kerkáskápolna.

Števanovci (Apátistvánfalva): Razstava gob. Od cerkve (je bila zgrajena leta 1786, v pozno baročnem slogu) se zača gozdna učna pot, ki je dolga 5 kilometrov. Predlagana prenočišča: Ferencz Porta, gostišče v Órségu z imenom Bemutató Gazdaság és Vendégszállás.

Andovci (Orfalu): V Porabju najdemo sedem naselij, v katerih živijo Slovenci. Andovci so ena od njih. Je razstreseno naselje. Ljudske stanovanjske hiše, ki so ob Glavni ulici, se spleča pogledati. (Na dvoriščih si lahko ogledamo tudi jezerca).

Ob glavni ulici naselja Farkasfa še najdemo avtentične, ljudske hiše, ki jih lahko vidimo danes le v muzeji in skanzenih. Glavni trg naselja krasi lesen zvonik, ki je pod spomeniškim varstvom.

V naselju Pankasz sta glavni znamenitosti en lesen zvonik iz leta 1755 in lokalnozgodovinska zbirka. V ulici Dózsa si lahko ogledate ljudsko kovačnico. V bližini vasi najdemo jezero Borostyán, ki ima pravljичno okolico. Jezero Borostyán leži na meji županije Vas in Zala, na poti med Zalalövőjem in Óriszentpéterem. Jezero ima zelo čisto vodo in ga najdemo na liniji potoka Szőcei. Jezero je primerno za kopanje in ribolov.

Óriszentpéter: Najbolj znana stavba naselja je cerkev iz časa Arpadov, ki ima romaneski slog. V bližini, na t.i. Templomszeru najdemo opekarno.

Znamenite stavbe Kisrákosa in Óriszentpétera so kmečke hiše, ki so pod spomeniškim varstvom. Takšne hiše imajo oblike iz 19. stoletja in razpolagajo s pokrito verando, ki je naprej. V te prostore so lahko vstopili popotniki tistega časa in so lahko ostali tukaj tudi čez noč, ampak v hišo jim je bilo prepovedano vstopiti. Lokalna šala v naselju Ispánk je, da je vas sredina sveta. To je zaradi tega, ker cerkev tukaj nima sence. To je res, saj vas niti nima cerkve.

Pomembna sakralna in stavbarska kraja Órséga sta cerkev Svetega Trojstva v Veleméru in rimsko katoliška cerkev v Óriszentpéteru. Cerkev svetega Petra iz romanskega časa je bila zgrajena na začetku 13. stoletja. Širitev je bila v 14. stoletju. Notranje freske so nastale v 17. stoletju, ampak na severni steni najdemo tudi ostanke romanskega časa. Na sredini 16. stoletja, v času ko so se branili proti Turkom, je postala cerkev trdnjava. Obdajali so jo bastije, jarki, obrambni nasipi. Sledi teh lahko pozoren opazovalec tudi danes vidi. Velikost in sorazmerja cerkve sevajo vzdušje srednjega veka in to stopnjujejo ozke okenske odprtine notranjega prostora. V okolici najdemo pokopališče in čudovito pokrajino Órséga. Cerkev svetega Trojstva v Veleméru je bila zgrajena v 13. stoletju. Majhna cerkev ki stoji na t.i. Paprétu, je pravi biser. Sama stavba je gradbeniška redkost, ampak ji daje posameznost tudi slikovita pokrajina, ki jo pokriva gozd. Cerkev so tako orientirali proti vzhodu, da ne bi bil glavni os proti geografskemu vzhodu, ampak malce spremenjeno, in sicer tako, da bi prvi sončni žarki nedelje Svetega Trojstva osvetlili simbol oboka templja. Nadaljna zanimivost je, da sončna svetloba zimskega sončnega obrata najprej osvetli fresko, ki upodablja malega Jezusa.

To so simbolični znaki, ki so rezultati dobro premišljenega načrtovanja in zavistnega razmišljanja. Če ta kraj obiščemo v teh posameznih trenutkih, bomo udeleženci pravega sakralnega doživetja...

Magyarszombatfa je središče tradicionalnega ljudskega lončarstva. Pri lončarski hiši in na njenem dvorišču pri žgalni peči lahko veliko izvemo o tej ljudski znanosti. Nekoč ni bila ta stroka namenjena le izdelavi okrasnih predmetov, ampak so spretno roke izdelovale tudi predmete, ki so jih uporabljali vsak dan. Preteklost lončarstva sega tukaj nazaj 7500 let. Iz tega časa izvira kip krave v Szentgyörgyvölgyu, katerega original najdemo danes v Narodnem Muzeju, kopijo pa v muzeju Sindü v Veleméru. Razen naselja Magyarszombatfa najdemo mojstre, ki delajo čudovite glazirane in vzorčaste lončene posode, še v Veleméru, Göndörházi, Szentgyörgyvölgyu, Óriszentpéteru. (V naselju Magyarszombatfa najdemo tudi lončarski muzej.)

Števanovci (Apátistvánfalva): Naselje je od Monoštra oddaljeno 7 kilometrov, leži v bližini tromeje. Od tu sta zlahka dostopni provinca Burgenland in slovensko Porabje. Hiše so raztresene po hriboviti pokrajini. Med hišami ležijo senožeti, njive, manjši gozdni pasi. Naselje leži na območju Narodnega parka Órség. Živalski in rastlinski svet naselja sta zelo bogata. Med ljudskimi običaji sta najbolj znana borovo gostüvanje in pridobitev bučnega semena. Kot prenočišče se ponuja Apát Hotel in turistično prenočišče, ki ga vzdržuje samouprava. Kapaciteta hotela je 48 oseb. (Števanovci, Fő u./ Glavna ulica 51.) Hotel ima svojo restavracijo. Po pustolovščinah, turah v Órségu nudi savna pravo rekreacijo. V zimskem obdobju je hotel primerno prenočišče ljubiteljem smučanja, saj od tu lahko zlahka pridejo do bližnjih tujih krajev za smučanje. (Za skupine lahko organizirajo tudi prevoz.)

V Števanovcih deluje Ekoturistični informacijski center. Sprehod v naravi z imenom »v skrivališču gozdov – polj« pomeni nekaj plus kilometrov, ampak se lahko bogatimo z znanjem, ki ga slišimo v predavanju med sprehodom.

Šotno jezerišče v Szőceju meri 127 hektarjev, sam travnik pa je velik 14 hektarjev. Šota kot naravni pojav se pojavi v zelo malo krajih, saj so za to potrebne posebne okoliščine. Vodo hrani potok Szőce. Nad travnikom je umetna sprehajalna steza. V bližini, na robu vasi je bila v bližnji preteklosti ustanovljena predstavitevna hiša. Tukaj lahko spoznamo rastline, na filmu lahko vidimo njihovo posebno cvetje in lahko slišimo grozljivke jezerišča. V vrtu najdemo pokrito počivališče, kjer se spleča ustaviti in pojesti kosilo, ki smo ga prinesli s sabo (pripravljeno iz lokalnih produktov). Posebne rastline: rosika, šota, goba, (šotna jagoda). Druga znamenitost vasi je majhna cerkev iz časa Arpadov, iz XIII. stoletja.

Szalafő je naselje v Órségu, ki se je najbolj verodostojno ohranilo. Ima osem delov, od katerih je najbolj znan in najbolj dragocen tako imenovan Pityerszer. Ljudski kulturni spomeniki predstavljajo tradicionalno ljudsko stavbarstvo in nekdanji ljudski življenjski stil. Med starimi stavbami najdemo tudi takšno, ki ima dve nadstropji. (Nadstropni „kástu“. „Kástu“ je v bistvu shramba, v kateri so shranili rezerve živila in seme.) T.i. »ograjena hiša« - kmečka hiša z notranjim dvoriščem – je na ogled le tukaj. Na naseljeni strani dvorišča najdemo sobo, kuhinjo, shrambo, skedenj. Znotraj dvorišča je delovala celotna kmetija. Kmet je brez tega, da bi zapustil dvorišče oziroma pokrito verando, lahko prišel v vse prostore in gospodarske enote. Na območju skanzena je najstarejša stavba dimnata hiša. Dim peči, ki je bila primerna tako za kuhanje kot za pečenje, se je širil v sobi, saj ni bilo dimnika. Majhne vode so bile pomemben del nekdanje kmetije. V te majhni, kopani strugi so držali napajalno vodo, ampak če je potreba zaželela, so s to vodo tudi kuhali. Opremljene sobe, razstavljeni predmeti povejo veliko o življenju družin, ki so živeli tukaj pred nekaj sto leti. Okoliški vrt in dvorišče predstavljata predmete, rešitve in gojenje vrste tradicionalnega lokalnega kmetijstva. Porta s številko 1. je iz 19. stoletja. Stavba ima sobo, kuhinjo, shrambo in je pokrita s slamo. Enote, v katerih so živeli imajo stene iz zemlje, zgradbe, ki so jih zgradili za živali pa imajo lesene stene. Človek tistega časa je ravnal s svojimi živali bolje, kot s seboj. – Nastanek teh ima zanimivo zgodovinsko ozadje. Že v času osvajanja domovine je bilo to območje obmejni kraj, kjer so pazili stražarji, ščitili notranja območja države. Svoje opazovalne točke so namestili na vrhu hriba v sorazmerni razdalji. Kasneje so se okoli teh točk gradili nadaljne hiše, kmetije. Tako je nastala ta struktura naselja, ki jo vidimo še danes.

Ferencz Porta v Szalafőju je dober primer tega, da kakšna je prava, podeželska kmetija. Na dvorišču najdemo domače živali, v vrtu pa obilo sadja in zelenjave. Poskusimo to obliko življenja, pokukajmo za kulise. Tukaj lahko vidimo, kako živi tisti, ki izbere to obliko življenja. Lahko dobimo tudi prenočišče v hišah, ki so poimenovani po sedmih vezirjih.

Gozdne učne poti v Órségu:

Gozdna učna pot Szomorócz povezuje stavbarske in kulturne tradicije naselja Kercaszomor. Izhodišče najdemo pri zeleni tabli Szomorócza, konec pa je pri pokopališču. Gozdna učna pot je dolga 3 kilometrov. Tura obljublja lažji sprehod, ki ga lahko zlahka izvedemo tudi z otroki. Izhodišče ture najdemo pri nogometnem igrišču v Szalafőju, konec pa pri t.i. Keserűszeru v Óriszentpéteru. Gozdna učna pot je dolga 3,5 kilometrov. Med turo lahko spoznamo gozdarjenje okolice, rastlinski in živalski svet vlažnih senožetov, lokalne posebnosti gospodarstva divjačine, rastlinski in živalski svet potoka Szala in gozdič jelš ob obrežju potoka, kar je že v bližini konca poti.

Gozdna učna pot lisička predstavlja rastlinski in živalski svet Števanovcev in Andovcev. Pot je dolga 3 kilometrov. Izhodišče je avtobusna postaja v Števanovcih, konec pa je pri križu v Andovcih. Skorajda je vseeno, da v katerem letnem času pridemo, saj bomo našli veliko vrst gob. Ravno tukaj najdemo tudi gozdno učno pot Borovnica. Ta je dolga 5,1 kilometrov. Gladinska razlika je vsesкупaj 88 metrov. Tura, ki je lahka in traja poldrugo uro, je primerna za vse starostne skupine.

Gozdna učna pot travniških orhidej se zača pri obračališču za avtobuse v Verici, celotna dolžina poti je 6 kilometrov. Poleg čudovitih posebnosti travniških cvetlic lahko spoznamo kulturno zgodovino in tradicije naselja ter druge posebnosti okoliške narave.

Šotno jezerišče, gozdna učna pot: Na robu naselja Szőce v Órségu, ob nabrežju potoka med hribi, ki jih pokrivajo slikoviti gozdovi, najdemo zelo dragocen travnik. Močvirski travnik hrani potok, peš ni prehodan. 20cm - ov nad zelenim območjem je lesen most, na katerem lahko gremo v gosjem redu in iz neposredne bližine občudujemo ta zanimiv naravni pojav, šotno jezerišče. Izhodišče gozdne učne poti je na koncu gramozne ceste proti Körmendu, konec poti pa je pri pokopališču v Szőcejju. Pot je dolga 900 metrov, ampak če preberemo vse informacijske in poučne tablice ter občudujemo lepote pokrajine, lahko neopazno izgine več ur. V bližini gozdne učne poti, na robu vasi najdemo tudi obiskovalni center, v katerem si lahko ogledamo dragocene razstave, v vrtu pa je pokrito počivališče, kjer lahko imamo piknik in se lahko igramo z otroki na igrišču.

Gozdna učna pot ob Rabi je dolga 5,2 kilometrov. Njeno izhodišče je pri cerkvi na Dolnjem Seniku (Alsószölnök) in predstavlja rastlinski in živalski svet reke in nabrežja v slovenskem Porabju.

Gozdna učna pot »Zahodna točka« je dolga 2,2 kilometrov in predstavlja poseben rastlinski in živalski svet okolice naselja Sakalovci (Szakonyfalu). Izhodišče je v središču vasi Sakalovci, konec pa je »zahodna točka«.

Gozdna učna pot Malomgát predstavlja zgodovino jezera Vadása in bližnjega potoka Magyarósvi ter nekdanjega zemeljskega gradu v Órimagyarósvu. Našo poučno pot lahko začnemo pri mostu, ki je nad strugo potoka. Lesena vrata so okrašena s čudovitim klesanim grbom.

Gozdna učna pot Körtyike predstavlja poseben rastlinski svet okolice naselja Szalafő.

Velemér-Göndörháza-Magyarszombatfa: na tej relaciji vodi gozdna učna pot Sárgaliliom (rumena lilija), ki je dolga 6,5 kilometrov. (Sama cvetlica je na ogled v cvetlični gredi pred prenočiščem Cserépmadár.) Izhodišče ture najdemo pri avtobusni postaji v Veleméru, konec pa pri lončarski hiši v Magyarszombatfaju. Ta cvetlica je zaščitena rastlina notranjega Órséga, obenem pa simbol Veleméra. Med turo nas obveščajo informacijske površine o naravnih, stavbarskih in kulturnozgodovinskih vrednotah te pokrajine. Sama rastlina je prispela sem iz Nizozemske. Do danes so vzredili zelo pester izbor. Na gozdni učni poti lahko veliko izvemo o travnikih, senožetih, o ljudskem stavbarstvu v Órségu in o tradicijah, življenjskem stilu, itd. Prva postaja gozdne učne poti Sárgaliliom je cerkev Svetega Trojstva v Veleméru. Tura se dotakne muzeja Sindü v Veleméru, zvonika v Göndörházi, podjetja kozjega sira v Göndörházi (Attila Búzás), restavracije Ginti v Magyarszombatfaju in se zaključi pri lončarski hiši v naselju Magyarszombatfa.

Gozdna učna pot Töllös: Pot je dolga 2,8 kilometrov in vodi med naseljema Szentgyörgyvölgy in Magyarföld. Obiskovalec lahko občuduje čudežni svet slikovite gozdne poti.

Gozdna učna pot Rezgőnyár: Gozdno učno pot najdemo poleg Naravovarstvenega izobraževalnega centra Harmatfű v Siskaszeru v Óriszentpéteru. Gozdna učna pot je dolga vsesкупaj 400 metrov, ampak kljub temu skriva veliko zanimivosti ta pokrajina. Na začetni tabli lahko veliko izvemo o nastanku gozda, o lokalnih metodah gozdarjenja, o rastlinskem in živalskem svetu alej, o štirih avtotonah vrstah dreves, itd. Na koncu najdemo interaktivne igre in predstavitev votline.

Turistične poti v Órségu:

V notranjem Órségu lahko izvedemo 33 kilometrov dolgo turo. Predlagano izhodišče ture je lesena cerkev v Magyarföldu, od koder vidimo značilno pokrajino Órséga. Sledimo rumenemu znaku in se odpravimo proti naselju Magyarszombatfa, kjer se spleča ogledati lovske razstave, ki je oddaljena 100 metrov od ceste. Po hribu Ritkási in po Óhegyu kmalu prispemo k lončarski hiši. Temu sledi zvonik v Göndörházi, nato pa pride naselje Velemér. V Veleméru si ogledamo kmečko hišo in zbirko keramike Habán. Na robu naselja stoji cerkev, ki je srednjeveški kulturni spomenik. Od tu nadaljujemo proti naselju Szentgyörgyvölgy. Vsekakor si oglejmo kalvinsko cerkev, nato pa najdaljumo pot ob oznaki „K”, skozi Felsőszenterzsébet do Magyarfölda, proti izhodišču ture.

Ob rdečem znaku, ki omreži Órség, lahko spoznamo zanimive lokacije. Če krenemo iz Števanovcev najprej ob rdečem znaku, nato pa skozi rdečega križa v smer Zsidahegy bomo naredili nekaj kilometrov dolgo turo do Števanovcev. Zsidahegyu sledi Zsida, nato dalje ob zelenem znaku jezero Hársas, dalje sledi naselje Farkasfa, nato pa končni cilj Števanovci. Večji del ture nas vodi ob obrežjih potokov. Lahko občudujemo floro in favno njihove struge in okolice. Tura se dotakne zvonika v Farkasfaju in cerkve svetega Harding Istvána v Števanovcih, ki je bila zgrajena leta 1785. Stolpi zelo velike stavbe cerkve so visoki 37 metrov, osnovne stene so debele 2 metra.

Druga možnost ture je tura, ki je dolga 33 kilometrov. Izhodišče in konec je naselje Óriszentpéter. Ko zapustimo Óriszentpéter, cerkev iz časa Arpadov, opekarno iz 16. stoletja in pokopališče »sökfás«, krenemo proti Pityerszeru v Szalafőju (ob modrem znaku). Dotaknemo se gozdne učne poti Rezgőnyár, sadovnjaka Csörgőalma, potoka Szala in gozdne učne poti ob obrežju in mlekarno Órségi. Po Pityerszeru v Szalafőju nadaljujemo našo pot po modrem križu proti Felsőszzeru, nato skozi dolino potoka Lugas do jezera Bárkás, potem pa prispemo do naselja Ispánd. Če sledimo zelenemu znaku, bomo kmalu prispeli nazaj v Óriszentpéter. Razmerje lahko naredimo tudi v enem dnevu, v okviru resne ture, ampak potem ne bomo imeli dovolj časa za ogled dragocenih lokacij.

Iz Verice (Kétvölgy) krene čudovita gozdna tura, ki je dolga 25 kilometrov. Iz Verice krenemo po rdečem znaku proti Grbejnščeku (Gornji Senik), od tam se skozi dolino Hampó povzpemo do Tromejnika. Ob znaku rdečega trikotnika gremo skozi dolino proti Janezovemu bregu in bomo prispeli nazaj v naselje, od koder smo krenili, v Verico. Najbolj zanimiva lokacija ture je tromejni kamen, ki je bil postavljen leta 1922, ima obliko piramide in oznanja novo mejno točko, ki je nastala po trianonski pogodbi.

Predlagana prenočišča:

Prenočišče Gatter: prenočišče, ki je primerno za nastanitev 52 oseb leži v eni središnji lokaciji Órséga. Lega naselja Szalafő in t.i. Templomszera je odlična. Na dvorišču čaka otroke plavalni bazen, poleg stavbe pa je 250 let star hrast, ki daje popotniku senco. Drvarni stroj tudi danes stoji na svojem mestu v tej veliki leseni zgradbi, v kateri so dobile mesto tudi sobe, v katerih lahko popotniki prespijo. Tukaj je možnost zajtrkovanja oziroma na dvorišču lahko grillate, pečete v peči, kuhate v kotličku, itd. Osnovne materiale/sestavine lahko zlahka pridobimo na portah okolice, zvečer pa lahko skupaj pripravimo našo večerjo. To bo odličen kuhinjo.) Na prenočišču so na razpolago od 3 osebne do 11 osebne sobe.

Porta Múltidéző (kulturnispomeniške hiše): Ta kraj je uresničena pokrajinska idila. To porto najdemo pod hišno številko Papszer 2. v Szalafőju, daleč od hrupa, civilizacijskega vpliva. Urejena porta čaka tiste, ki se želijo spočiti daleč od hrupa mesta, z realnimi cenami.

Órimagyarósd, gostišče Órség: V stavbi je prostor, ki sprejme 50-70 oseb, zato je dobra lokacija za srečanje tistih, ki pridejo skupinsko. Kapaciteta prenočišča: 64 oseb. Lokalna specialiteta je »dödölle«, ki jo pripravljajo tukaj na kraju mesta. Če je za to potreba, pripravijo to jed tudi pred našimi očmi, v kuhinji na prostem. Zapomnimo si recept, odnesimo domov ta odličen okus! Prenočišča najdemo okoli glavne stavbe, v zasebnih apartmajih. (Odpiralni čas je bil dosedaj v zimskih časih nenehen.) Z vodjo gostišča imamo možnost za skupinske izlete. Od njega lahko veliko izvemo o kulturnih vrednotah Órséga, o bogatem rastlinskem in živalskem svetu, o skritih zakladih regije. V bližnjem jezeru se lahko kopamo, potem si lahko ogledamo šotno jezerišče, ki je danes prava redkost v naši domovini.

Magyarszombatfa – penzion Ginti (Magyarszombatfa, Fő u./Glavna u. 78.) Penzion, ki sprejme 53 oseb, najdemo le 2 kilometra od slovenske meje. Naselje poznamo kot lončarsko vas in od tu lahko obiščemo slovenske kraje. Terme v Moravskih Toplicah je vredno obiskati. Ima odlično zdravilno vodo, zahtevno izoblikovanje, tobogane. Vse to nudi doživetje in napolnitev tako za male kot za velike. Penzion ima svoj bazen in svojo avtomatsko stezo za kegljanje. V vasi lahko spoznamo preteklost lončarstva in lokalno, tradicionalno kulturo.

V Óriszentpéteru je gostišče in kamping Fazekas. V stavbi najdemo 10 sob in 37 ležišč. Gostišče na ključ – Mihály (Óriszentpéter, Égésszer u. 59.). Kapaciteta je 16 oseb. Ima šest spalnic, ameriško kuhinjo in dve veliki dnevni sobi. Prenočišče ob gozdu nudi svoje storitve skupinam.

Hegyhátszentjakab, penzion Sabaria Vadása (Hegyhátszentjakab, Vadása út 37.) Kapaciteta prenočišča je 54 oseb. Na razpolago je 14 dvoposteljnih sob, 5 troposteljnih sob. Stavbo najdemo v bližini jezera Vadása, ki ima dve strugi. Jezero je primerno za kopanje in ribolov. Pokrajina je čarobna, dežela prekrasna. Najem kolesa je možna.

V Monoštru (Szentgotthárd) »pri vratih Őrséga« najdemo motel in kamping Alpokalja. (Szentgotthárd, Füzesi út 8.) Motel ima 36 ležišč. Motel in kamping najdemo 100 metrov od avstrijsko-madžarske meje in je prijazno prenočišče za tiste, ki želijo prespati v Monoštru. Reka Raba teče skorajda ob šotorih.

Hotel Lipa: Hotel in restavracijo najdemo v Monoštru. Hotel ima 22 sob in dva apartmaja, v katerih lahko prespi 54 oseb. Restavracija lahko sprejeme 150 oseb. V vrtu je na razpolago teniško igrišče. Le 500 metrov od prenočišča najdemo terme St. Gotthard Spa in Wellness.

V naselju Bajánsenye je Berek Halászkert (Bajánsenye, Rákóczi u. 16.). Tu se lahko popotnik bogati z velikimi doživetij. V resatvraciji čaka goste krap, postrv, smuč, gurmane pa čaka morski pes, losos in morski sadeži. Na tem kraju so prave specialitete ribje juhe in jedi iz mesa. Sprehajamo se ob obrežju potoka Kerka, v bližini velike cisterne v Bajánsenyeju. Okolica je krasna, na obrežju se lahko sprehajamo med konji in drugimi domačimi živalimi. Obisk »halászkerta« nudi poleg gastronomskega doživetja prijetno družinsko doživetje.

Napfény Ifjúsági in Sporttábor (Őrismagyarósd, Dózs Gy. u. 63.) Prenocišče je odlična možnost za skupine, kapaciteta je 45 oseb. Turistična hiša ima 5 osem osebnih sob, ki so opremljene z nadstropnimi posteljami. V stavbi lahko kurimo, zato sprejme popotnike tudi v zgodnjem spomladanskem in v poznem jesenskem obdobju. V lastni kuhinji lahko kuhamo sami sebi, ampak če je potrebno lahko zagotovijo toplo hrano 40 osebam. Tabor deluje tudi kot gozdna šola. V programu, ki traja 5 dni, 4 noči, najdemo ture, lončarske delavnice, priprave „kürtőskalácsa“, jahanje, izlet z avtobusom, itd. Cenovna kategorija je ugodna.

Predlagane kolesarske ture:

Lažja tura, ki je dolga 50 kilometrov: Óriszentpéter, Nagyrákos, Szatta, Kerkafalva, Nemesnép, Márokföld, Szentgyörgyvölgy, Velemér, Göndörháza, Magyarszombatfa, Bajánsenye, Óriszentpéter.

Tura, ki jo lahko naredimo tudi z mlajšimi otroki; dolžina je 40 kilometrov: Óriszentpéter, Szalafő, Farkasfa, Orfalu (Andovci), Apátistvánfalva (Števanovci), Hársas-tó, Farkasfa, Szalafő, Óriszentpéter.

Mini tura, ki je dolga 22 kilometrov: Szentgyörgyvölgy, Magyarföld, Bajánsenye, Magyarszombatfa, Göndörháza, Velemér, Szentgyörgyvölgy.